

Egyetlen üzletből sem hiányozhatnak

Tanácsok a fejlesztéshez

Egy fejleszteni kívánó üzletnél a szoftveralapú pénztárgéprendszernek a modernizálás első lépései között kell szerepelnie.

A kasszazóna az üzletek legfontosabb része. Ne feledjük, a vásárló az üzletről az utolsó benyomást – amelyre biztosan emlékezni fog – a pénztárnál szerzi. A kassa „termeli továbbá a pénzt”, itt realizálja az üzlet a teljes bevételét. Ha a pénztárgép leállna – amire ma a fejlett, számos biztonsági elemmel ellátott berendezéseknek köszönhetően szerencsére már nem kerülhet sor – akkor mit sem érne az eladótérben elhelyezett rengeteg áru.

A Tesco, amely tavaly novemberben lépett az amerikai piacra, az ottani első üzletében kizárólag olyan kasszákat helyezett el, amelyeknél a vásárlók önállóan tudnak fizetni, így pénztárosra nincs is szükség. Ez persze nálunk még csak a jövő, hiszen ilyen gépeket itthon csak bemutatókon láthatunk, de más komoly fejlesztésekkel naponta találkozhatunk.

Szoftverrel vagy anélkül

A legegyszerűbb pénztárgépek csak az alapvető eladással kapcsolatos műveletekre képesek szoftverekkel rendelkeznek. Viszonylag olcsók, de nagy hátrányuk, hogy sok plusz munkát igényel a használatuk. Csekély kapacitású a memóriájuk, így a kontrollszalagokat folyamatosan gyűjteni kell.

A bonyolultabb szoftverrel ellátott, számítógéphez csatlakoztatható pénztárgépek drágábbak ugyan, de leegyszerűsítik a munkát, átláthatóvá, nyommonkövethetővé téve a tranzakciókat. Egyesítik magukban mindazokat a tulajdonságokat, ami egy kiskereskedelmi egység gazdaságos és hatékony működéséhez szükséges. Kézi beavatkozás – a papír befűzését leszámítva – nem szükséges, sőt, az APEH-előírásoknak megfelelően nem is lehetséges.

Van olyan pénztárgép, amely nem használ kontrollszalagot. A nyugtámasolatokat egy olyan memóriakártyán tárolja, mely szinte minden mobiltelefonban és digitális fényképezőgépben megtalálható. Ez nagy könnyebbséget jelent, mivel a végeláthatatlan szalagok helyett csupán egy CD-t kell megőrizni, melyekre az adatokat archiválják.

Hőfejes és mátrixnyomtatók

A pénztárgépben szinte a nyomtató az egyetlen mozgó alkatrész, ami viszont folyamatosan nagy igénybevételnek van kitéve. Egy olcsóbb, kevésbé ismert márkájú pénztárgép nem feltétlenül rendelkezik nagy teherbírású nyomtató mechanikával, ezért akár a vételár többszöröse is rámehet a sorozatos javításokra.

A hőfejes nyomtatók mostanában egyre nagyobb teret hódítanak. Ezeknél kevesebb a mozgó alkatrész és így kisebb a meghibásodás veszélye. A régebbi, „mátrixos” társaikhoz képest viszont nagyobb odafigyelést igényelnek, mert a szennyeződések – akár egy kis, keményebb anyag – könnyen sérülést okozhatnak a nyomtatófejen. Ez általában csak a hőfej vagy a teljes nyomtató cseréjével oldható, javítható. A hőpapír tárolására szintén nagy figyelmet kell fordítani, mert a nem megfelelő körülmények között tárolt papírról idővel eltűnhet az írás. A mátrix-nyomtatóval szerelt pénztárgépek ugyan hangosabbak és lassabban készítenek el a nyugtát, viszont olcsóbbak és nagyobb a teherbírásuk. Hiba esetén a javításuk is olcsóbb.

Vásárláskor mérlegeljük azt is, hogy az adott pénztárgéphez mennyibe kerül a papír, illetve a festékkazetta.

A kezdetek

A XIX. század végén a kereskedelmi egységek forgalma megnövekedett. A boltokban egyre több vásárló fordult meg, ami mind több és több alkalmazottat igényelt. Az áruházakban, boltokban a nagyobb létszám olyan megbízható berendezés használatát tette szükségessé, amely a korábbi kézi feljegyzésen alapuló pénzforgalom ellenőrzését gépi úton oldja meg. Az első pénztárgépeket a 1880-as években kezdték gyártani. Ezeknek a „nagy méretű monstrumoknak” az elsődleges célja az volt, hogy a napi pénzforgalom nyilvántartását és bizonylatait gép készítse el. Az iparban használatos számológépekből alakultak ki, a számológép a beütött érték jól látható felmutatására alkalmas szerkezettel egészült ki. A nagy előnyük az volt, hogy lehetővé tették az áruforgalom mérését is. Megkezdődött a pénztárgépek gyártása, a használatuk világszerte elterjedt.

(Az összeállítás a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum anyagainak felhasználásával készült.)

A mátrixnyomtatók változatoknál a papírszalag némileg olcsóbb, de mivel két réteg papír van feltekercselve, így a hossza rövidebb, mint a thermo szalagoké, ahol csak egy példány van feltekerve. Thermo szalagból viszont kivétel nélkül két tekercset kell használni, míg a mátrixnyomtatóhoz való papírból az említett kétpéldányosat. Festékkazetta, illetve -szalag csak mátrix-nyomtatós pénztárgépekhez használható, de az úgynevezett önátíró szalag alkalmazásával ez nélkülözhető, így költségtakarékosabb lesz a pénztárgép működtetése.

Szigorú APEH-előírások

A forgalmazók a jogszabály szerint három évre kapnak engedélyt a pénztárgépekre és az azokhoz tartozó szoftverekre. Az engedélyeztetést az APEH Pénztárgép Technikai Bizottságánál nekik kell elvégeztetni, ami magas költséggel jár.

Az „X” cégtől vett pénztárgép, az „Y” cégtől vásárolt vezérlőprogram és „Z” cég számlázórendszerének

„házilagos” összekötése szabálytalan. Ha a felhasználó ilyet tesz, akkor egy engedély nélküli, szabálytalan rendszert hoz létre. Ezt elkerülendő az APEH által engedélyezett pénztárgéprendszerek közül kell választani, melyekben minden elem megtalálható. Az APEH honlapján közzétett listán minden olyan rendszer megtalálható, melyre kiadták az engedélyt (www.apeh.hu/adoinfo/pentzargep/penzt_erv.html).

Fontos APEH-előírás, hogy a számítógépes rendszereknél a pénztárgép nem működtethető a pénztárgép billentyűzetével. Amennyiben a pénztárgép önállóan működtethető, akkor biztosan nincs engedélye szoftveres vezérlésre. Ha valaki nem engedélyezett pénztárgéprendszert használ, akkor a nyugtaadási kötelezettségnek történő megfelelése teljes egészében megkérdőjelezhető!

A pénztárgépek feketedoboz négy-ötezer zárást képest tárolni. Az újabb gépek figyelmeztetést küldenek a napi zárás készítésekor, ha a feketedoboz hamarosan betelik. A régi típusoknál viszont általában csak akkor kapunk hibajelzést, ha az már betelt. Ilyenkor fel kell keresni az illetékes szervizt, ahol azt kicserélik egy újra – ha még lehetséges. Ha a csere már nem engedélyezett, akkor a pénztárgépet le kell zárítani és újat kell helyette venni. Az APEH internet oldalán típusonként megtalálható, hogy mely változatokban lehetséges a feketedoboz cseréje.

Bankkártyás fizetés

A POS (Point of Sale) terminálok segítségével vásárlóinknak a bank- vagy hitelkártyás fizetés lehetőségét is biztosíthatjuk. Ehhez szükség van egy bank közreműködésére, amely a fizetési tranzakciót fogadja, a pénzüsszeggel a vevő számláját megterheli, majd a mi számlánkon az összeget jóváírja.

A POS terminálok üzemeltetéséhez minden esetben szükséges van valamilyen távközlési infrastruktúrára, amelyen keresztül összeköttetés létesül az értékesítési hely és az elfogadó bank között. Ez lehet analóg fővonal, ISDN, X.25, digitális bérelt vonali technológián

alapuló adatátviteli összeköttetés, vagy mobil POS terminál esetében egy adatátviteli szolgáltatással is rendelkező SIM-kártya valamelyik GSM szolgáltatótól.

Ma már beszerezhető mágneskártya, illetve chipkártyaolvasóval felszerelt készülék, amely könnyű, kis helyen elfér. Alkalmazása a kisebb forgalmú boltokban éppúgy gazdaságos, mint a nagy üzlethálózatokban. Az asztali, tartóra is szerelhető POS terminál esetében a „PIN Pad” beépíthető vagy különállóan csatlakoztatható. Utóbbit a vásárló kezébe veheti, így a PIN-kód beírásának biztonsága könnyen megoldható. (A témával az STR-ben áprilisban részletesen is foglalkozunk majd.)

Hlivják Zita – Salgó Péter

A cikk elkészítését Ferzsigán László, az Origo Software Kft. értékesítési igazgatója, Ozsváth Lajos, az Euro Prompt Kft. technikai munkatársa és Zuber Tamás, a Juta-Soft Kft. ügyvezető igazgatója segítette.